

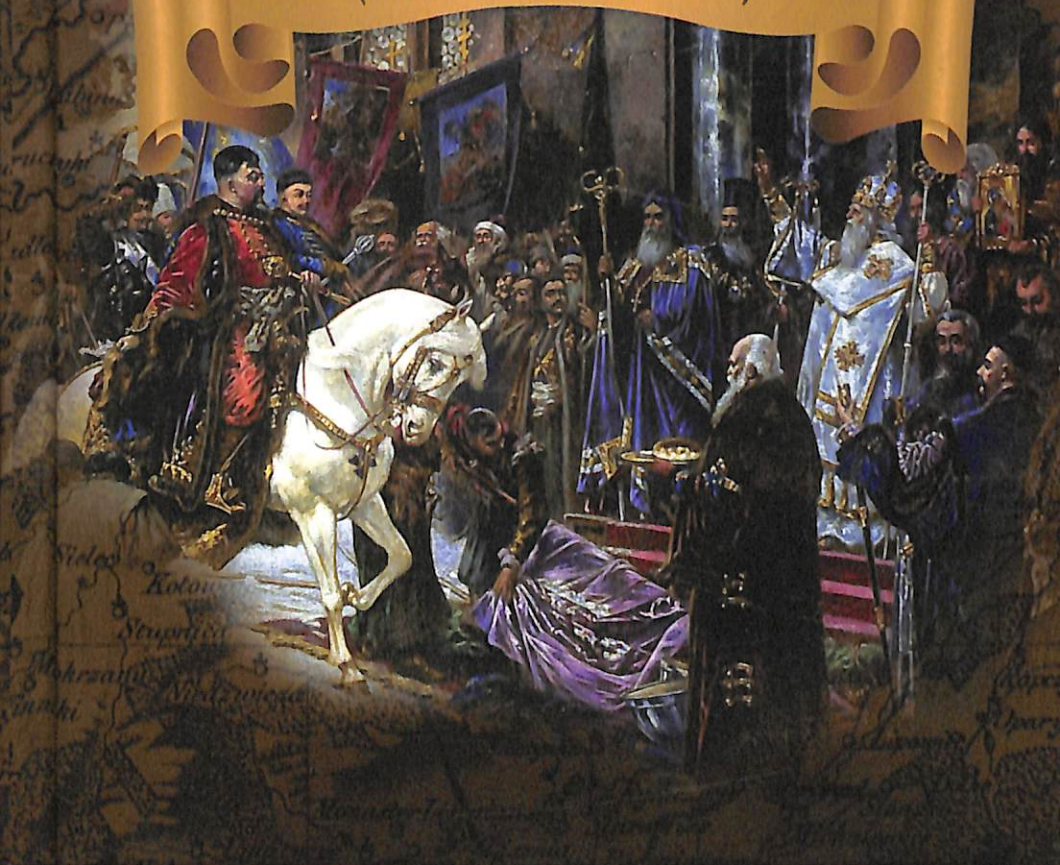
41(1137)
795

ТАЄМНИЦІ ІСТОРІЇ

О. І. ГУРЖІЙ, Т. В. ЧУХЛІБ

КОЗАЦЬКА УКРАЇНА

ІСТОРІЯ
ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
(XVII–XVIII ст.)

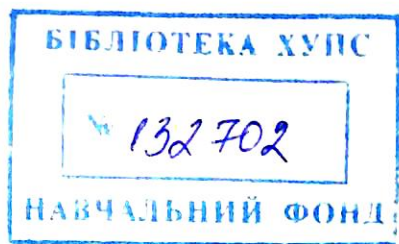
94(477)
п 95

ТАЄМНИЦІ ІСТОРІЇ

Олександр Гуржій
Тарас Чухліб

КОЗАЦЬКА УКРАЇНА

ІСТОРІЯ
ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
(XVII–XVIII ст.)

Київ
ДРІЙ

УДК 94(477):357.1-058.22
Г95

Книга друкується в авторській редакції.

Гуржій, Олександр та ін.

Г95 Козацька Україна. Історія Гетьманської держави (XVII–XVIII ст.) / Олександр Гуржій, Тарас Чухліб. — 2020. — 368 с.: іл. — (Таємниці історії).

ISBN 978-966-498-717-9.

У цій книзі висвітлено найвагоміші події, пов'язані з утворенням у результаті жорстоких повстань і революції в середині XVII ст. Української держави — Гетьманщини (Першого Українського Гетьманату), фундатором якої став гетьман Богдан Хмельницький. У 1648–1657 рр. він був правителем України-Русі та уособлював законодавчу, виконавчу й судову владу країни.

Особливу увагу приділено полководницькій діяльності кошових отаманів Запорозької Січі Івана Сірка, Костя Гордієнка та Петра Калнишевського. Розглянуто постаті видатних полководців Дмитра Вишневецького, Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького та деяких інших. Відтворено образи відважних ватажків козацько-гайдамацького руху XVIII ст. на Правобережній Україні — Івана Швачки, Гната Голого, Івана Гонти та Максима Залізняка, а також багатьох інших яскравих і сильних особистостей ранньомодерної доби.

Книга адресована широкому колу читачів.

УДК 94(477):357.1-058.22

ISBN 978-966-498-717-9 -

© Олександр Гуржій, Тарас Чухліб, 2019
© «Видавництво "Арія"»®, художнє оформлення, 2020
© «Видавництво "Арія"»®, 2020

КОЗАЦТВО В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ (замість передмови)

Жорстокі та руйнівні війни і повстання українців протягом 1591—1596, 1625, 1630, 1637—1638 рр. за своє самовизначення стали прологом до утворення у результаті Національної революції середини XVII ст. так званої козацької держави — Гетьманщини (Гетьманату). Фундатором першого у світі своєрідного державного утворення визначився гетьман Богдан Хмельницький, який проголосив: «А що нам Господь Бог поміг визволити Україну свою руську при цьому я стою!». Від 1648 р. протягом багатьох десятиліть гетьмани були правителями України-Русі та уособлювали законодавчу, виконавчу й судову владу, безпосередньо керували не лише генеральною старшиною, полковниками, сотниками, козаками, але й усіма жителями країни. Це був Перший Український Гетьманат, хоча володарі булави від Богдана Хмельницького й до Кирила Розумовського підпадали під політичну залежність (у різних її формах) російських царів, польських королів, турецьких султанів і шведських королів. Серед кошових отаманів Запорозької Січі потрібно відзначити полководницьку діяльність Івана Сірка, Костя Гордієнка та Петра Калнишевського. Найбільш бойовими

Козацька Україна. Історія Гетьманської держави

вататжками козацько-гайдамацького руху, який протягом тривалого часу у XVIII ст. вирував у Правобережній Україні, були Іван Швачка, Гнат Голий, Іван Гонта та Максим Залізняк.

Українське козацтво дало світові не лише видатних полководців Дмитра Вишневецького, Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Івана Сірка, Петра Калнишевського, але й святих Православної Церкви Дмитра Ростовського (Туптала), Йосафата Горленка. Велетні духу Григорій Сковорода, Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Михайло Остроградський, Микола Гоголь, Костянтин Ушинський, Петро Чайковський, Микола Миклухо-Маклай, Марко Кропивницький, Марія Заньковецька, Павло Чубинський, Михайло Драгоманов, Леся Українка, Володимир Вернадський та багато інших письменників, учених, військових і культурних діячів були вихідцями зі славетних козацьких родин України.

ЗМІСТ

Козацтво в історії України (<i>замість передмови</i>).....	3
Маловідомий гетьман Андрій Могила	5
Київський сотник — батько святого Дмитра Ростовського	12
Львівський єпископ Йосиф Шумлянський: «за» і «проти» козаків.....	18
Наказний гетьман Гришко.....	32
Іван Мазепа: сходинки службової кар'єри	38
Кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко.....	47
«Монархія» полковника Семена Палія.....	55
Придністровські гетьмани.....	62
Козаки в російсько-турецькій війні 1686—1699 рр.....	70
Карловицький мир 1699 р.....	78
«Друга Хмельниччина»	84
Самусь.....	91
Україна в політиці Петра I.....	99
Козацька Україна у Північній війні 1700—1721 рр.....	103
Між монархічними дворами Європи та Азії.....	110
Причини відмови від зверхності Москви	116
Західна преса про повстання 1708—1709 рр.	128
Полтавська битва та її наслідки для українців	132
Булавінське повстання 1707—1709 рр. і Україна	138
Гетьман Іван Скоропадський.....	141
Всеволодна Анастасія-гетьманша.....	148
Як запорожці в Петра I вольності виборювали.....	153
Олешківська Січ (1711—1728 рр.).....	164
Козаки за межами батьківщини.....	173
Рід Герциків	183
Європейська мазепіана	189
Один із перших істориків козацької доби Самійло Величко	194
Козаки під захистом Шведської Корони	198
Конституція козацької України 1710 р.	210

Основи козацької демократії.....	218
Козацький син — генерал французької армії.....	224
Козаки-гайдамаки	229
Жорстокий звичай	236
Козацьке військо другої половини XVII—XVIII ст.	240
Право як усвідомлена необхідність буття.....	250
Козацька промисловість	269
Зв'язки Дунайських князівств і Трансильванії	
з козацькою країною	275
Тріумфи і поразки Данила Апостола	280
Козаки-характерники	290
Гопак — не просто танець.....	298
Пластуни: міф чи реальність?	301
Козацька пошта.....	306
Опальний фаворит Кирило Розумовський.....	315
Козацький енциклопедист Григорій Полетика	322
Стародубський козацький полк	326
Поет Семен Дівович	330
Спільна боротьба росіян і українців за Крим	334
Таємний арештант Глоба	341
Трагічна помилка українського Монте-Крісто.....	345
Як українські козаки Хаджибей у турків відвоювали	
й Одесу там заснували	352
На Кубані	358
Азовщина	363

Засновником першої у світі
козацької держави став
гетьман Богдан Хмельницький,
який урочисто проголосив:
«А що нам Господь Бог поміг
визволити Україну свою руську
при цьому я стою!». Упродовж
1648-1764 років гетьман був
справжнім володарем України-
Русі та уособлював законодавчу,
виконавчу й судову владу,
безпосередньо управляв не
лише генеральною старшиною,
полковниками, сотниками,
козаками, а й усіма
її жителями.

